

Individuele huursubsidie

In september 1984 zijn enige voorstellen en nota's bij de Tweede Kamer ingediend die inkomensafhankelijke subsidies in het algemeen en de individuele huursubsidie in het bijzonder betreffen. Opvallend is dat er inhoudelijk nogal wat tegenstelling bestaat tussen deze stukken en dat belangrijke aspecten worden verwaarloosd. Daarom is het misschien de moeite waard enkele punten nog eens onder de aandacht te brengen.

Consumptiesubsidies hebben als doel het stimuleren van het verbruik van het gesubsidieerde artikel. Doel van de individuele huursubsidie is beter wonen. Hulp aan zwakke groepen kan beter in geld geschieden. Zowel in de Memorie van Toelichting bij het onlangs ingediende voorstel voor een Wet individuele huursubsidie als in de *Nota huur- en subsidiebeleid* (1974), waarin een nieuw subsidiebeleid werd voorgesteld, wordt er op gewezen dat inkomensherverdeling beter op andere wijze kan plaatsvinden.

Bij subsidiëring van goederen met lange levensduur en prijsbeheersing kan een argument zijn dat de markt heterogeen is en dat sommigen door „pech” duur moeten wonen. Dit was de reden na 1945 voor subsidiëring van nieuwbouw. Deze subsidie zou overbodig worden als de huren van oudbouw voldoende zouden zijn opgetrokken. De vele huurrondes slaagden er niet geheel in om het nieuwe kostprijsspeil te evenaren, eerst vanwege de stijging van de bouwkosten, later vanwege de stijging van de rente. De subsidies waren echter qua opzet tijdelijk, totdat de Nota van 1974 met argumenten kwam voor permanente subsidiëring (externe effecten, het „merit goed”-motief). De Memorie van Toelichting bij het recente wetsvoorstel miskent deze principiële omzwaai (blz. 31).

Tien jaar later zou men een evaluatie verwachten, nu elk jaar honderdduizenden huishoudingen deze subsidie ontvangen. Informatie over de bereikte stimulans ontbreekt echter volledig. Er wordt slechts informatie verstrekt over leeftijd, huishouden, inkomen van de ontvangers. Is de regeling mislukt? Dat zou voor de hand liggen. Subsidiëring van essentiële goederen heeft als stimulans weinig zin. Het betekent gewoonlijk vooral dat de koopkracht

voor andere bestedingen wordt verruimd. Dit was nimmer de bedoeling en is ook meer een taak van Sociale Zaken dan van Volkshuisvesting.

Is de subsidie dan nog wel redelijk? De redelijkheid van een subsidie kan men toetsen door een genietter te vergelijken met iemand die in één opzicht in een andere positie verkeert en daardoor geen subsidie krijgt. Vergelijkt men huishoudens van gelijke samenstelling en inkomen, dan krijgt het gezin dat naar een goede woning verhuist subsidie en een ander gezin dat, vrijwillig of niet, eenvoudiger woont, niets. Zo'n stimulans tot ruimere woonconsumptie zou verdedigd kunnen worden met positieve externe effecten, maar daarvan blijkt zelden iets; de staatssecretaris zwijgt er over. Het „merit-good”-argument ligt nog minder voor de hand: volwassen Nederlanders beseffen zelf wel de betekenis van goede huisvesting. De Memorie van Toelichting noemt dit argument ook niet meer, in tegenstelling tot de Nota van 1974.

Redelijkheid kan ook worden getoetst door dezelfde huishouding te bezien na een toename van het jaarinkomen met duizend gulden. Als gevolg van de inkomensafhankelijkheid (ca. 15% i.v.m. de algemene huurquotes, en nog eens ca. 15% omdat het te betalen deel procentueel lager wordt als het inkomen lager is (de wet van Gruyters)), raakt zo'n huishouding ca. driehonderd gulden kwijt. Te zamen met loonbelasting en sociale premies levert dit een marginale druk op van ca. 80%. Op de nadelen van zo'n hoge druk is o.a. gewezen in de *Nota inkomensprijzen* 2). De staatssecretaris erkent het probleem, maar wijdt aan de mogelijkheid om de normhuur (dit is geen huurbegrip maar het deel dat de bewoner betaalt) te verhogen slechts één zin (Memorie van Toelichting, blz. 54), waarin hij wijst op de te verwachten weerstand. Bedoelt hij weerstand van het parlement? Weerstand van de huidige ontvangers? Hun positie kan beschermd worden door contracten. Weerstand van toekomstige ontvangers? Dat is een groep onbekenden. Wanneer de regeling zou worden herzien (b.v. door invoering van een minimumquote van 15% voor nieuwe gevallen) en het overblijvende geld beschikbaar zou

worden gesteld voor alle lage inkomens zou die weerstand vermoedelijk gering zijn, zeker vergeleken met de weerstand die optreedt bij verhoging van aardgasprijzen of verlaging van sociale uitkeringen, salarissen e.d. Op deze wijze zou aan de moeilijke positie van de lage inkomens meer kunnen worden gedaan, waarbij de vrijheid om geld naar eigen keuze te besteden zou worden vergroot. Wellicht zou dan minder woonruimte worden geconsumeerd en meer voeding of kleding.

Pendant van de individuele huursubsidie is de doorstromingsheffing. De staatssecretaris wijst deze heffing af 3). Als argumenten tegen de heffing noemt hij o.a. de geringe effectiviteit, de consumptiedwang, de hoge lastendruk, de nadelen van inkomensprijzen. Al deze argumenten gelden evenzeer voor de individuele huursubsidie. De problematiek verdient meer aandacht dan de Memorie van Toelichting aan deze uitgaaf van f.3 mrd. per jaar heeft gegeven.

W. Drees

1) Regelen omtrent het aan huurders van een woning verstrekken van bijdragen (Wet individuele huursubsidie), Tweede Kamer, 1983-1984, 18 539, nr. 3.

2) Tweede Kamer, 1979-1980, 15 833.

3) Tweede Kamer, 1984-1985, 18 600, hfst. XI, nr. 7, blz. 5.